Gelir Adaletsizliği Arttı

TÜİK'in "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması" ülke ekonomisinin ve insanlarının yaşam seviyelerini belirleyebilmek, çeşitli sosyal sistemlerin sağlıklı bir şekilde değerlendirmesini yapabilmek için (sosyal adalet ve eşitlik kıstaslarına göre) sadece ekonomik değil sosyal açıdan da gelir dağılımı göstergelerine ihtiyaç duyularak oluşturulmuş olup, gelir dağılımı konusunda önemli bilgiler içermektedir.

Kişisel gelir dağılımını ölçmek için yaygın olarak kullanılan dağılım ölçüsü Gini Katsayısıdır. Gini katsayısı 0 ile 1 arasında değer almakta ve gelir eşitsizliğinin artması durumunda bu değer 1'e yaklaşmaktadır.

Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2020 yılı sonuçlarına göre Türkiye'de Gini katsayısının bir önceki yıla göre 0,015 puan artarak 0.410'a yükseldiği görülüyor. Yani gelir eşitsizliğinin bir önceki yıla göre arttığına işaret ediyor.

Gini Katsayısı

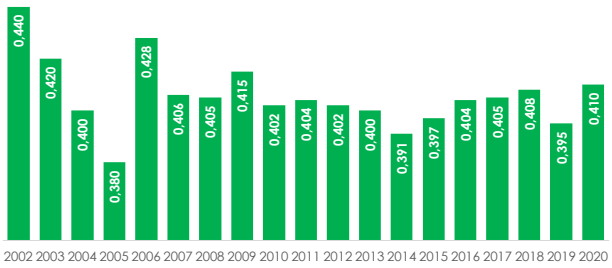

Gini katsayısı sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, 1'e yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade eder.

P80/P20 gösterimi ile ifade edilen ve gelirden en fazla pay alan yüzde 20'lik grubun geliriyle en düşük pay alan yüzde 20'lik grubun geliri arasında kaç kat fark olduğuna baktığımızda ise 2019 yılında 7.4 kat olan bu farkın 8.0 kata yükseldiğini görmekteyiz.

Bir başka ifadeyle söyleyecek olursak en yüksek eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay yüzde 47.5 olurken, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay yüzde 5.9 olmuştur.

P80/P20

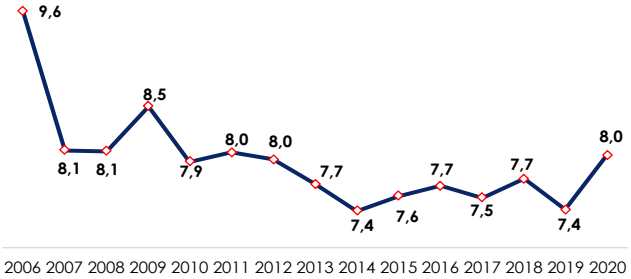

Gelirin emek gelirleri (ücret, maaş, yevmiye) ile emek dışı gelirler (kar, faiz, kira gelirleri) arasındaki bölüşümünü ifade eden Fonksiyonel Gelir Dağılımına baktığımızda ise durum maaş, ücret ve yevmiye aleyhine 2015 yılından bu yana istikrarlı bir şekilde azaldığını, rantın ve menkul değer gelirlerinin arttığını görmekteyiz.

Gelir Türleri	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Maaş, ücret, yevmiye	52,5	52,2	51,5	51,2	49,3	49,6
Müteşebbis (Kâr)	18,8	19,8	19,6	18,8	17,7	17,7
Gayrimenkul (Rant)	3,3	3,1	3,4	3,4	3,6	3,5
Menkul Kıymet(faiz vb.)	2,6	2,5	3,2	3,6	4,3	4,3
Sosyal transferler	20,0	19,6	19,7	20,1	21,9	21,8
Hanelerarası transferler	2,6	2,5	2,4	2,7	2,9	2,9
Diğer gelirler	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin yüzde 50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, yoksulluk oranı 2020 yılında bir önceki yıla göre 0.6 puan artarak yüzde 15.0 oldu.

Yoksulluk Riski	Yoksulluk Oranı (%)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
%40 - 40%	8,7	8,4	7,4	7,9	8,3	8,9
%50 - 50%	14,7	14,3	13,5	13,9	14,4	15,0
%60 - 60%	21,9	21,2	20,1	21,2	21,3	21,9
%70 - 70%	29,5	28,7	28,1	28,5	28,5	29,0

Bir önceki yıl 11 milyon 641 bin kişi olan yoksul sayısı 12 milyon 267 bin kişiye yükseldi.

Yoksulluk Riski	Yoksul Sayısı (bin kişi)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
%40 - 40%	6 652	6 482	5 865	6 322	6 710	7 278
%50 - 50%	11 219	11 026	10 622	11 091	11 641	12 267
%60 - 60%	16 706	16 328	15 864	16 888	17 207	17 921
%70 - 70%	22 546	22 096	22 171	22 701	23 024	23 704

2019 yılında 10.793 TL olarak hesaplanan yoksulluk sınırı, 12.394 TL'ye çıkarken, medyan gelirin yüzde 60'ına göre yapılan hesaplamada ise 14.873 TL olmuştur.

Yoksulluk Riski	Yoksulluk Sınırı (TL)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
%40 - 40%	4 997	5 693	6 355	7 113	8 635	9 915
%50 - 50%	6 246	7 116	7 944	8 892	10 793	12 394
%60 - 60%	7 495	8 539	9 532	10 670	12 952	14 873
%70 - 70%	8 744	9 963	11 121	12 448	15 111	17 352

Çamaşır makinesi, renkli televizyon, telefon ve otomobil sahipliği ile ekonomik olarak beklenmedik harcamaları yapabilme, evden uzakta bir haftalık tatil masrafını karşılayabilme, kira, konut kredisi ve faizli borçları ödeyebilme, iki günde bir et, tavuk, balık içeren yemek yiyebilme ve evin ısınma ihtiyacını karşılayabilme durumu ile ilgili hanehalklarının algılarını yansıtan maddi yoksunluk oranı 1,1 puan artarak yüzde 27.4 oldu. TÜİK'in hesaplamalarına göre sürekli yoksulluk oranı ise bir önceki yıla göre 1,0 puan artarak yüzde 13.7'ye yükseldi.

Kaynak: *TÜİK*

* Bu dokümanda yer alan değerlendirmeler bilgilendirme amaçlı olup Cumhuriyet Halk Partisi yetkili kurullarından onaylanmış bağlayıcı politika metinleri değildir.